
SAMENWERKEN AAN ZORGZAME KLEUTERSCHOLEN

Volg het VALUE-project door je [in te schrijven op de nieuwsbrief](#). Van november '19 tot november '20 ontvang je 4 nieuwsbrieven met updates over de resultaten en acties van het VALUE-project.

Erasmushogeschool, Karel de Grote Hogeschool en VBJK startten in 2018 met het VALUE-project. In dit project gaan we voor een zorgzame kleuterschool voor de jongste kleuters. Een betere samenwerking tussen de verschillende medewerkers in een kleuterschoolteam is hierin een belangrijke sleutel.

1 Bezorgd om de zorg

Een kleuterschool van goede kwaliteit draagt bij tot de ontplooiing van elk kind. Recent onderzoek (Van Laere, 2017; Peleman, Van Avermaet en Vandenbroeck, forthcoming) naar de ervaringen van kinderen, ouders en medewerkers toont echter dat **de zorg voor de jongste kleuters vaak beter kan**. Enkele voorbeelden uit video-observaties in verschillende kleuterscholen in Vlaanderen:

- Kinderen vallen overdag in slaap als er geen slaapmogelijkheid in de klas is.
- In scholen waar in de refter veel drukte heerst, veel kinderen zijn en weinig begeleiding is, komen kinderen moeilijk tot eten.
- Speeltijden zijn vaak stresserende momenten waar jonge kinderen weinig rust vinden.

We zien ook dat we **zorgmomenten meer kunnen benutten als leermomenten**. Daarnaast zijn er voor kleuters heel wat tussenmomenten waar kinderen wachten (bv. tijdens het middagmaal, naar toilet gaan, jassen aandoen, koek/fruit eten ...). Tijdens deze tussen- en zorgmomenten zijn er weinig kwaliteitsvolle talige interacties tussen de kleuteronderwijzer en kinderen. Wat opvalt, is dat het vaak maatschappelijk kwetsbare kinderen zijn die weinig betrokken zijn in individuele interacties.

Deze herkenbare situaties tonen dat we sterker moeten inzetten op de emotionele en fysieke zorg voor de jongste kleuters. **Ook ouders zijn hierover bezorgd**. Ze

beschouwen de kleuterschool als een zinvolle opvoedingsomgeving maar hebben veel vragen over de aangeboden fysieke en emotionele zorg, zeker wanneer hun kind de stap van thuis of de kinderopvang naar de kleuterschool zet. De vragen over emotionele en fysieke zorg leiden ertoe dat sommige – vaak maatschappelijk kwetsbare – ouders de neiging hebben om hun kind minder naar de kleuterschool te brengen.

Willen we gelijke onderwijskansen creëren voor jonge kinderen, dan is een zorgzame kleuterschool essentieel.

2 Samenwerken aan zorg en leren

Ook **leerkrachten** worstelen met het zien van de zorgnoden van jonge kinderen en geven aan dat ze zich toch genooddaakt voelen om van ‘hun hart een steen te maken’. Vaak vinden leerkrachten zorg voor het welbevinden van kinderen heel belangrijk maar zijn ze zoekende naar hun rol: is dit wel mijn taak als leerkracht? Kom ik nog toe aan leren?

Naast de leerkrachten, werken **andere medewerkers** in onze kleuterscholen die vaak een belangrijke zorgrol opnemen. Denk aan de kinderbegeleid(st)ers die in de kleuterklassen worden ingezet, maar ook medewerkers die instaan voor middagopvang, naschoolse opvang, enz. Getuigenissen van ouders tonen dat zij een belangrijke rol spelen in de zorg voor de allerjongsten. Tegelijkertijd minimaliseren ze vaak zelf hun rol. Net zoals in andere landen, zijn zij vaak ‘onzichtbaar’: er zijn weinig gegevens over de medewerkers en vaak zijn ze weinig of niet betrokken in overleg en vormingsactiviteiten. Er worden dus kansen gemist om als team een zorgzame kleuterschool uit te bouwen.

Daarom zoeken we in het VALUE-project antwoorden op de volgende vraag: **Hoe kan een kleuterschoolteam samenwerken aan een zorgzame kleuterschool in een context van diversiteit?** In een zorgzame kleuterschool krijgen de jongste kleuters de nodige fysieke en emotionele zorg. Zorgmomenten (en de overgang naar zorgmomenten) worden er ingezet vanuit een ‘Educare’ benadering. Dit wil zeggen: zorg is leren en leren is zorg. Het kleuterschoolteam benut hierbij kennis, kunde en ervaring van elke medewerker en leert van elkaar.

3 Acties

In het VALUE-project realiseren we verschillende acties om de uitbouw van zorgzame kleuterscholen te ondersteunen.

Experimenteren met pilotscholen

In Vlaanderen werkten we samen met 2 pilotscholen in Brussel en Antwerpen. Vertrekkende van concrete zorg en leernoden van de jongste kleuters onderzochten we hoe zij als divers kleuterschoolteam samen een antwoord kunnen bieden op deze noden.

De ervaringen van de verschillende scholen worden momenteel geëvalueerd. Wat leren we hieruit over zorgzame kleuterscholen? Hoe kunnen verschillende medewerkers hieraan samenwerken? Hoe samen leren en werken in een team van personen met een diverse vooropleiding en achtergrond? Hoe ouders hierbij betrekken? Enz.

Samenwerken en uitwisselen met internationale partners

Het VALUE-project is een Erasmus+ project. We werken samen met onderzoeks- en trainingscentra uit drie andere landen: Slovenië, Portugal en Denemarken. Dit geeft ons de kans om te leren van modellen en praktijken in andere landen. Daarnaast denken we samen na hoe we beleid en praktijk kunnen sensibiliseren en inspireren.

Beleid en praktijk sensibiliseren en inspireren

In dit project willen we natuurlijk een bredere groep warm maken en inspireren. Hiervoor ontwikkelen we samen met de internationale partners verschillende instrumenten:

- *Een training-toolbox voor vormingswerkers, pedagogisch begeleiders, schooldirecties en docenten.*

De ervaringen van de pilotscholen en de transnationale uitwisseling gebruiken we om materiaal te ontwikkelen dat kan gebruikt worden in opleiding en bijscholing van kinderbegeleiders en leerkrachten en teamontwikkelingstrajecten.

- *Een publicatie voor beleid en praktijk over samenwerken aan zorgzame kleuterscholen.*

Deze publicatie zal zich in eerste instantie richten op beleidsmedewerkers. De publicatie zal inspirerende modellen en praktijken beschrijven en aanbevelingen doen.

Via communicatieacties, een evenement en deelname aan diverse fora en studiedagen verspreiden en bediscussiëren we de projectresultaten met verschillende stakeholders. We plannen ook een 'train-de-trainer' voor pedagogisch begeleiders, docenten, medewerkers van schoolkoepels en scholengemeenschappen ... over

modellen en praktijken van werken en leren in een kleuterschoolteam vanuit een educare benadering.

Facts and figures over het VALUE project

Wat?

Erasmus+ KA3 – Forward-Looking Cooperation Project

Duur?

1 januari 2018 – 30 november 2020

Partners?

- Vlaanderen: VBJK (projectcoördinator), Erasmushogeschool, Karel de Grote Hogeschool
- Slovenië: Educational Research Institute
- Denemarken: Aarhus University, The Danish School of Education (DPU)
- Portugal: Aga Khan Foundation Portugal

Met de steun van?

Erasmus+ programma, Europese Unie

Vlaamse Gemeenschapscommissie

